

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תש"ף, 2020
מספר השאלון: 1261

כיתות י"א

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(20x2)	—	40	נקודות
פרק שני	—	(20x1)	—	20	נקודות
פרק שלישי	—	(14x2)	—	28	נקודות
פרק רביעי	—	(12x1)	—	12	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

בכל שאלה שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 20 נקודות).

1. קרא בראשית, פרק י"ט, פסוקים א'-י"ז ופסוקים ל"א-ל"ו.

א. בפסוקים ד'-י"ג מסופר על ההתנהגות הפסולה של אנשי סדום ועל מה שיתרחש בעקבות זאת.

(1) הבא מן הפסוקים שתי דוגמאות להתנהגות זו, והסבר כל דוגמה. (4 נקודות)

(2) מה יתרחש בעקבות התנהגות זו של אנשי סדום? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. קרא פסוקים ה'-ט'.

(1) מהי הבעיה המוסרית שמעוררת ההצעה של לוט בפסוק ח'? הסבר מה יכולה להיות התפיסה המוסרית

שהניעה את לוט להציע הצעה זו. (4 נקודות)

(2) קרא גם פסוקים ל"א-ל"ו.

יש הטוענים כי אפשר לראות במעשיהן של בנות לוט בפסוקים אלה גמול על ההצעה של לוט הנזכרת בפסוק ח'.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים י"ד-י"ז.

(1) הבא מפסוקים אלה שתי דוגמאות להתמהמהות של לוט ובני משפחתו בעת עזיבת העיר, והסבר כל דוגמה.

(3 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, פרק י"ג, פסוקים י'-י"ג.

יש הטוענים שבפסוקים אלה נרמזת הסיבה להתמהמהות של לוט (בפרק י"ט) וכן מובעת בהם ביקורת על הבחירה של לוט.

על פי פרק י"ג, פסוקים י'-י"ג, הסבר את הסיבה להתמהמהות של לוט ואת הביקורת על הבחירה שלו.

(4 נקודות)

2. קרא **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים א'-כ"ט.

א. בקטע זה מסופר כי יעקב רימה את יצחק אביו.

(1) קרא פסוקים י"ח-י"ט ופסוק כ"ד.

על פי פסוקים אלה, הסבר את מעשה הרמייה של יעקב, וכתוב מהי המטרה שביקש להשיג באמצעות מעשה זה.
(4 נקודות)

(2) על פי פסוקים א'-כ"ט, יעקב הצליח להשיג את מטרתו. הבא ראיה אחת מן הפסוקים לביסוס קביעה זו.
(2 נקודות)

ב. קרא גם **בראשית**, פרק כ"ה, פסוק כ"ג ופסוקים כ"ז-כ"ח.

הבא מפסוקים אלה שתי סיבות שונות לרצון של רבקה לפעול למען יעקב. (3 נקודות)

(2) קרא **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים ח'-י"ז.

הבא שתי דוגמאות לביסוס הטענה כי רבקה פעלה בעורמה למימוש רצונה. הסבר כל דוגמה. (4 נקודות)

ג. קרא פרק כ"ז, פסוקים י"א-י"ט ואת המדרש שלפניך לפסוק י"ד.

וילך [יעקב] ויקח ויבא לאמו - אנוס וכפוף ובוכה.

(בראשית רבה, פרק ס"ה, סימן ט"ו)

(1) הבא מן הכתוב ראיה אחת המבססת את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (3 נקודות)

(2) הבא מן הכתוב ראיה אחת המפריכה את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (4 נקודות)

3. קרא **בראשית**, פרק מ"ד, פסוקים א'-י"ח.

- א. (1) הסבר מהו המעשה שעשה יוסף כדי למנוע מן האחים לחזור לאביהם שבכנען. (2 נקודות)
(2) מה האחים מציעים לשליח של יוסף, מה יהודה מציע ליוסף, ומה יוסף עונה בתגובה על הצעתו?
(4 נקודות)

ב. קרא פסוקים י"ג-י"ח.

- (1) קרא גם **בראשית**, פרק ל"ז, פסוקים כ"ו-כ"ח.
הסבר מהו ההבדל בין היחס של יהודה אל יוסף, המתואר בפרק ל"ז, פסוקים כ"ו-כ"ח, ובין היחס של יהודה אל בנימין, המשתמע מפרק מ"ד, פסוקים ט"ז-י"ח. (4 נקודות)
(2) קרא גם **בראשית**, פרק ל"ח, פסוקים כ"ד-כ"ו.
יש הטוענים שהמסופר בפסוקים אלה מבשר את השינוי בהתנהגות של יהודה, המתוארת בפרק מ"ד, פסוקים ט"ז-י"ח.
הסבר טענה זו ובסס אותה על הכתוב. (3 נקודות)

ג. קרא **בראשית**, פרק ל"ז, פסוק ל"ד, **בראשית**, פרק מ"ד, פסוק י"ג ואת המדרש שלפניך לפסוק זה.
אמר להם הקב"ה: אתם גרמתם לקרוע בגדי אביכם בדבר של חינם [לשווא], כך תקרעו אתם על דבר של חינם.
(מדרש תנחומא, פרשת מקץ, פרק מ"ג, סימן י')

- (1) הסבר מדוע קרע יעקב "קריעת חינם", ומדוע קרעו האחים "קריעת חינם". (4 נקודות)
(2) לדעתך, האם הסיבה שבגללה קרעו האחים את בגדיהם דומה בחומריתה לסיבה שבגללה קרע יעקב את בגדיו? נמק את דבריך. (3 נקודות)

פרק שני – שמות (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-5.

בכל שאלה שבחרת, ענה על כל הסעיפים (20 נקודות לשאלה).

4. קרא שמות, פרק ג', פסוקים ט'-כ"ב.

א. קרא פסוקים י'-י"ז.

(1) אחרי שהטיל ה' על משה את השליחות, מהו החשש שהביע משה בנוגע לעצמו, ומהו החשש שהביע משה

בנוגע לעם? (2 נקודות)

(2) ציין והסבר תשובה אחת של ה' בעניין החשש של משה בנוגע לעצמו ותשובה אחת של ה' בעניין החשש של

משה בנוגע לעם. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים י"ג-כ"ב.

(1) ה' אומר למשה מה תהיה התגובה של הזקנים על דברי משה ומה תהיה התגובה של פרעה על דברי משה

והזקנים.

הסבר כל אחת מן התגובות האלה. בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) יש הטוענים שה' אמר למשה מראש מה תהיינה שתי התגובות כדי לחזק אותו בביצוע השליחות.

הסבר טענה זו בנוגע לכל אחת מן התגובות. בסס את דבריך על הפסוקים. (4 נקודות)

ג. קרא פסוק י"ח ופסוק כ"ב.

(1) מה הם הקשיים המוסריים שעולים מן הציווי של ה' בכל אחד מן הפסוקים? (4 נקודות)

(2) קרא את הפירוש של שד"ל לפסוק י"ח.

אין ספק כי הבקשה הזאת הייתה בעקבה [ברמאות] כי לא הייתה דעתם לחזור, ומאחר שהוא [פרעה]

היה מעכבם ומשתעבד בהם בלא שום דין, אין לתמוה אם ציווה ה' להתפתל עם העיקש.

הסבר במילים שלך כיצד שד"ל מתרץ את הקושי המוסרי העולה מן הצו האלוהי בפסוק י"ח. (3 נקודות)

5. קרא שמות, פרק ל"ב, פסוקים א'-ו' ופסוקים כ"א-כ"ה.

א. קרא פסוקים א'-ו'.

(1) על פי פסוקים אלה, מדוע ביקש העם מאהרן לעשות להם אלוהים? בסס את דבריך על הכתוב.
(4 נקודות)

(2) כיצד הגיב אהרן על בקשת העם? (2 נקודות)

ב. קרא פסוקים א'-ו'.

(1) הבא ראיה אחת מן הכתוב המלמדת שהמעשה של אהרן והעם היה ביטוי לרצונם לעבוד את אלוהי ישראל, והסבר את הראיה. (4 נקודות)

(2) הבא ראיה אחת מן הכתוב המלמדת שהמעשה של אהרן והעם מנוגד לעבודת אלוהי ישראל, והסבר אותה. (3 נקודות)

ג. קרא את המדרש שלפניך לשמות, פרק ל"ב, פסוק ב'.

אמר להם אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם. אמר אהרן להם דבר קשה, שהנשים מתעכבות בו.
(מדרש תנחומא, פרשת כי תשא, סימן י"ט)

במדרש זה ביקשו חז"ל להגן על אהרן.

(1) על פי המדרש, מה ביקש אהרן להשיג באמצעות הציווי לעם? על פי פסוקים א'-ו', האם הושגה מטרתו? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא גם פסוקים כ"א-כ"ה.

האם פסוקים אלה תומכים בפירוש המדרש למעשה של אהרן או מערערים אותו? נמק את דבריך.
(3 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 8.

פרק שלישי — נושאי הבחירה (28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 6-10.

ענה על סעיף א חובה (6 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (8 נקודות). (לכל שאלה — 14 נקודות)

שיבת ציון

6. קרא נחמיה, פרק א'.

א דברי נחמיה בן-חכליה ויהי בחדש-
 ב כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הבירה: ויבא חנני
 ג אחד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על-היהודים
 ד הפליטה אשר-נשארו מן-השבי ועל-ירושלם: ויאמרו לי
 ה הנשארים אשר נשארו מן-השבי שם במדינה ברעה גדלה
 ובהרפה וחומת ירושלם מפרצת ושעריה נצתו באש: ויהי
 ו כשמעי ו את-הדברים האלה ישבתו ואבכה ואת-אבלה
 ז ימים ואחי צם ומתפלל לפני אלהי השמים: ואמר אנא
 ח הֹאֵלֵהוּ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֹסֵד
 ט לְאֲהַבָיו וְלִשְׁמֵרֵי מִצְוֹתָיו: תְּהִי נָא אֲזִנְךָ קְשֻׁבֶת וְעֵינֶיךָ
 י פְתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל-תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אֲנִי מִתְּפַלֵּל
 יא לְפָנֶיךָ הַיּוֹם וְיוֹמָם וְלַיְלָה עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ וּמִתּוֹדָה
 יב עַל-חַטָּאוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטְאוּ לָךְ וְאֲנִי וּבֵית-אָבִי
 יג חָטְאוּ: חָבַל חִבְלָנוּ לָךְ וְלֹא-שָׁמְרָנוּ אֶת-הַמִּצְוֹת וְאֶת-
 יד הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת-מֹשֶׁה עַבְדְּךָ: זָכַר-
 טו נָא אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת-מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם
 טז תִּמְעְלוּ אֲנִי אֶפְיֹן אֶתְכֶם בְּעַמִּים: וּשְׁבַתְּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם
 יז מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אִם-יְהִיֶה נִדְחַכֶם בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם
 יח מִשָּׁם אֶקְבְּצֶם וְהַבּוֹאִתִּים אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִשְׁכֹּן
 יט אֶת-שְׁמִי שָׁם: וְהִם עַבְדֶּיךָ וְעַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
 כ וּבִידְךָ הַחֹזֶק: אֲנִי אֲדַנֶּי תְהִי נָא אֲזִנְךָ קְשֻׁבֶת אֶל-תְּפִלַּת
 כא עַבְדְּךָ וְאֶל-תְּפִלַּת עַבְדֶּיךָ הַחֲפָצִים לִירְאָה אֶת-שְׁמֶךָ
 כב וְהִצְלִיחֶהָ-נָא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וּתְנֶהוּ לְרַחֲמִים לְפָנַי הָאִישׁ
 כג הַזֶּה וְאֲנִי הֵייתִי מִשְׁקָה לְמַלְךָ:

והביאתים

ענה על סעיף א – חובה.

א. קרא פסוקים א'-ד' ופסוק י"א.

- (1) מה סיפר חנני לנחמיה על מצב ירושלים ועל מצב תושביה? (2 נקודות)
- (2) ציין מפסוקים א'-ד' תגובה אחת של נחמיה על דברי חנני, והסבר את הבקשה של נחמיה על פי פסוק י"א. (4 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ה'-י"א.

נחמיה משתמש בתפילתו בכינוי "עבדך" ובכינוי "עבדיך".

- (1) ציין את מי הוא מכנה "עבדך" (שתי דמויות) ואת מי הוא מכנה "עבדיך". (2 נקודות)
- (2) הסבר כיצד כל אחד מן הכינויים האלה תורם להשגת המטרה של תפילתו. (6 נקודות)

ג. בפרק זה אפשר לראות שני מאפיינים של נחמיה המנהיג:

— הוא קשוב לעם.

— הוא מחשיב את עצמו לחלק מן העם.

הבא מן הפרק ראייה לכל אחד מן המאפיינים, והסבר כיצד כל ראייה מלמדת על מאפייני המנהיגות של נחמיה.

7. קרא ירמיה, פרק ל"א, פסוקים כ"ו-ל"ט.

כו הנה ימים באים נאס-ה וזרעתי

את-בית ישראל ואת-בית יהודה זרע אדם זרע בהמה:

כה והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאבד

ולהרע בן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נאס-ה: בימים

ההם לא-יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:

כט כי אס-איש בעונו ימות כל-האדם האכל הבסר תקהינה

ל שמו: הנה ימים באים נאס-ה וכרתי את-

לא בית ישראל ואת-בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר

כרתי את-אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ

מצרים אשר-המה הפרו את-בריתי ואנכי בעלתי בס נאס-

לב ה: כי זאת הברית אשר אכרת את-בית ישראל אחרי

הימים ההם נאס-ה נתתי את-תורתך בקרבם ועל-לבם

לג אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו-לי לעם: ולא

ילמדו עוד איש את-רעהו ואיש את-אחיו לאמר דעו את-

ה: כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד-גדולם נאס-ה: כי

לד אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר-עוד: כה ו

אמר ה: נתן שמש לאור יומם חקת ירח וכוכבים לאור

לה לילה רגע הים ויהמו גליו ה: עבאות שמו: אס-ימשו

החקים האלה מלפני נאס-ה: גם זרע ישראל ישבתו

לו מהיות גוי לפני כל-הימים: כה ו אמר ה:

אס-ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי-ארץ למטה גם-

אני אמאם בכל-זרע ישראל על-כל-אשר עשו נאס-

ה: הנה ימים נאס-ה ונבנתה העיר

לה ל-ה ממגדל חננאל עד-שער הפנה: ויצא עוד קוה המדה

לט נגדו על גבעת גרב ונסב געתה: וכל-העמק הפגרים ו

והדשן וכל-השרמות עד-נחל קדרון עד-פנת שער

הסוסים מזרחה קדש ל-ה לא-ינתש ולא-יהרס עוד

לעולם:

באים

קו

השרמות

ענה על סעיף א – חובה.

- א. קרא פסוקים כ"ו-כ"ט ופסוקים ל"ז-ל"ט.
(1) הסבר את דברי הנחמה שנאמרים על ישראל ויהודה בפסוקים כ"ו-כ"ז ואת דברי הנחמה שנאמרים על ירושלים בפסוקים ל"ז-ל"ט. (3 נקודות)
(2) על פי פסוקים כ"ח-כ"ט, מהו השינוי שיחול בתורת הגמול, ומדוע יש נחמה בשינוי זה? (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

- ב. (1) קרא גם שמות, פרק י"ט, פסוקים ה'-ח'.
על פי פסוקים אלה, ניתנה לעם בחירה חופשית אם לקבל את הברית בינו ובין ה' או לדחות אותה. בסס קביעה זו על ראייה אחת מן הפסוקים. הסבר את דבריך. (4 נקודות)
(2) קרא ירמיה, פרק ל"א, פסוקים ל'-ל"ג.
על פי פסוקים אלה, האם בברית החדשה שתיכרת בין ה' ובין העם תינתן לעם בחירה חופשית אם לקבל את הברית או לדחות אותה? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים ל"ד-ל"ו.

- (1) על פי פסוקים אלה, השמיים והמים הם אמצעים לחיזוק הרעיון של נצחיות הברית בין ה' ובין העם. הסבר קביעה זו. (4 נקודות)
(2) קרא גם ירמיה, פרק ב', פסוקים י"א-י"ג.
על פי פסוקים אלה, השמיים והמים הם אמצעים להעצמת חטאי העם. הסבר קביעה זו. (4 נקודות)

חוק וחברה

8. קרא במדבר, פרק ל"ה, פסוקים ט'-ל"ד.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרֶץ כְּנָעַן: וְהַקְרִיתֶם
 לָכֶם עָרִים עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְנִסְ שָׂמָה רֵצַח מִכְּהַ-
 נֶפֶשׁ בְּשִׂגְגָה: וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלַט מִגֹּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֵצִיחַ
 עַד-עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ-
 עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם: אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר
 לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה:
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וְלַתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה
 לְמִקְלַט לְנוֹס שָׂמָה כָּל-מִכְּהַנֶּפֶשׁ בְּשִׂגְגָה: וְאִם-בְּכָלִי בְּרוּלוֹ
 הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצִיחַ הוּא מוֹת יוֹמֵת הָרֵצִיחַ: וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר-
 יָמוּת בָּהּ הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצִיחַ הוּא מוֹת יוֹמֵת הָרֵצִיחַ: אִו בְּכָלִי
 עֵץ יָד אֲשֶׁר-יָמוּת בּוֹ הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצִיחַ הוּא מוֹת יוֹמֵת הָרֵצִיחַ:
 גֹּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת-הָרֵצִיחַ בְּפָגְעוֹ-בּוֹ הוּא יִמְתֶּנּוּ: וְאִם-
 בְּשִׂנְאָה יִהְדַּפְּנוּ אוֹ-הִשְׁלִיךְ עָלָיו בְּעֵדִיָּה וַיָּמוּת: אוֹ בְּאֵיבָה
 הִכְהוּ בִידוֹ וַיָּמוּת מוֹת-יוֹמֵת הַמִּכָּה רֵצִיחַ הוּא גֹאֵל הַדָּם יָמִית
 אֶת-הָרֵצִיחַ בְּפָגְעוֹ-בּוֹ: וְאִם-בְּפִתְעַלְפָּה בְּלֹא-אֵיבָה הִדְפוּ אוֹ-
 הִשְׁלִיךְ עָלָיו כָּל-כְּלִי בְּלֹא עֵדִיָּה: אוֹ בְּכָל-אֶבֶן אֲשֶׁר-יָמוּת
 בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמוּת וְהוּא לֹא-אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבְּקִשׁ
 רֵעֵתוֹ: וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים
 הָאֵלֶּה: וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת-הָרֵצִיחַ מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהִשִּׁיבוּ אֹתוֹ
 הָעֵדָה אֶל-עִיר מְקַלְטוֹ אֲשֶׁר-נָס שָׂמָה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד-מוֹת
 הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר-מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: וְאִם-יָצָא יָצָא
 הָרֵצִיחַ אֶת-גְּבוּל עִיר מְקַלְטוֹ אֲשֶׁר יָנוּס שָׂמָה: וּמָצָא אֹתוֹ
 גֹּאֵל הַדָּם מִחוּץ לְגְבוּל עִיר מְקַלְטוֹ וְרֵצִיחַ גֹּאֵל הַדָּם אֶת-הָרֵצִיחַ
 אִין לוֹ דָּם: כִּי בְעִיר מְקַלְטוֹ יֵשֶׁב עַד-מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרָי-
 מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֵצִיחַ אֶל-אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ט
 ל לכם לחקת משפט לדדתיכם בכל מושבתיכם: כל-מכה-
 נפש לפי עדים ירצח את-הרצח ועד אחד לא-יענה בנפש
 לא למות: ולא-תקחו כפר לנפש רצח אשר-הוא רשע למות
 לב כי-מות יומת: ולא-תקחו כפר לגוס אל-עיר מקלטו לשוב
 לג לשבת בארץ עד-מות הכהן: ולא-תחניפו את-הארץ אשר
 אתם בה כי הדם הוא יחנף את-הארץ ולא-יכפר
 לד לדם אשר שפך-בה כי-אם בדם שפכו: ולא תטמא את-
 הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני
 ה שכן בתוך בני ישראל:

ענה על סעיף א – חובה.

א. (1) קרא פסוקים ט'-כ"ה.

ציין שני קריטריונים שבאמצעותם מבחינים בין רוצח במזיד לרוצח בשגגה, והסבר אותם. (3 נקודות)

(2) הסבר את שתי האזהרות שמזהיר המחוקק בפסוקים ל'-ל"ב. (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ט"ו-כ"ח.

יש הטוענים כי החוק אינו מבטל את מנהג גאולת הדם, אך ממתן אותו. הסבר טענה זו בנוגע לרוצח בשגגה.

בסס את דבריך על הכתוב.

ג. בפסוק ל"ג מוצג העיקרון שלפיו נקבע עונשו של הרוצח: "ולארץ לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שפכו".

(1) הסבר כיצד עיקרון זה עולה בקנה אחד עם החוק העוסק ברוצח במזיד. (4 נקודות)

(2) הסבר כיצד עיקרון זה מנוגד לחוק העוסק ברוצח בשגגה. נמק את תשובתך. (4 נקודות)

מזמורי תהלים

9. קרא תהלים, פרק ח'.

א לִמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּיתִּי מִזְמוֹר לַדָּוִד: הֵאֱדַנְנוּ מִה־אֲדִיר שָׁמַיִם
 ב כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תָּנָה הַיּוֹדֵךְ עַל־הַשָּׁמַיִם: מִפִּי עוֹלָלִים ו
 ד וַיִּנְקִים יִסְדֵת עֵז לַמַּעַן צוֹרֵרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כִּי־
 ז אֲרָאָה שָׁמַיִךְ מַעֲשֵׂה אֲעִבְעֵתֶיךָ יָרַח וְכֹכָבִים אֲשֶׁר כֹּונֶנְתָּה:
 ח מִה־אֲנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ: וְתַחֲסֶרְהוּ מַעַט
 ט מַאֲלֵהִים וּכְבוֹד וְהִדָּר תַּעֲטֶרְהוּ: תִּמְשִׁילְהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כָּל־
 י שְׁתֵּה תַחַת־רַגְלָיו: עֲנָה וְאַל־פִּים כָּלֵם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדֵי:
 יא צַפּוֹר שָׁמַיִם וְדָגֵי הַיָּם עִבְר אַרְחֹת יָמִים: הֵאֱדַנְנוּ מִה־
 יב אֲדִיר שָׁמַיִם בְּכָל־הָאָרֶץ:

ענה על סעיף א – חובה.

א. בפסוקים ד'-ו' באות לידי ביטוי שתי תפיסות הנוגעות למעמד האדם בעולם.

(1) מה הן שתי תפיסות אלה? (2 נקודות)

(2) הסבר כיצד כל אחת מן התפיסות שציינת בתת-סעיף (1) באה לידי ביטוי בפסוקים אלה. (4 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ז'-ח' וגם תהלים, פרק ק"ד, פסוקים י"ד-כ"ג.

מהו ההבדל בין מזמור ח' למזמור ק"ד בנוגע למעמד האדם בעולם? בסס את דבריך על הכתובים.

ג. קרא את הפירוש של רד"ק לתהלים, פרק ח', פסוק ג'.

מפי עוללים ויונקים - אמר מתחילת צאת העולל לאוויר העולם ובמניקתו ניכרים נפלאות הבורא וחסדו על האדם [כי התינוק יודע לינוק מרגע לידתו] [...] לפיכך אמר מפי עוללים ויונקים יסדת עז, שיכול להכיר האדם כי הכול בכוונת מכוון. לא בטבע ובמקרה [...] לבטל דברי המכחישים ולהשבית אויב ומתנקם.

על פי הפירוש של רד"ק, הסבר כיצד העוללים והיונקים מערערים על עמדת אויבי ה'.

הרהורים על החיים

10. קרא איוב, פרק ל"ח, פסוקים ד'-כ"א.

ד אִיפֹה הִיִּית בִּיסְדֵי-
ה אֶרֶץ הַגֵּד אֲסִידַעַת בִּינָה: מִי־שֶׁם מִמְדִּיָּה כִּי תִדַע אִו מִי-
ו נָטָה עָלֶיָה קוֹ: עַל-מָה אֲדַנְיָה הַטְּבַעוּ אִו מִי-יָרָה אֲבֹן
ז פְּנֵתָה: בְּרֹן-יַחַד פּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּדְעוּ כָל-בְּנֵי אֱלֹהִים: וַיִּסַּךְ
ט בְּדַלְתֵים יָם בְּגִיחוֹ מֵרַחַס יֵצֵא: בְּשׁוּמֵי עֲנָן לִבְשׁוֹ וְעֶרְפֹל
י חֲתַלְתּוּ: וְאֲשַׁבֵּר עֲלֵיו חֲקֵי וְאֲשִׁים בְּרִיחַ וּדְלָתִים: וְאֹמַר
יב עֲדֹפָה תָבֹא וְלֹא תִסֹּף וּפְאִי־שִׁית בְּגֹאזֹן גְּלִיךְ: הַמִּימִיךְ
יג צִוִּית בֶּקֶר יִדְעָתָה שָׁחַר מְקֹמוֹ: לֵאחֹז בְּכַנְפֹת הָאָרֶץ
יד וַיִּנְעֲרוּ רְשָׁעִים מִמְּנָה: תִּתְהַפֵּךְ כַּחֲמֹר חֹתֶם וַיִּתְיַעֲבוּ כִּמּוֹ
טו לְבוּשׁ: וַיִּמְנַע מֵרְשָׁעִים אֹדֶם וַיִּרְוַע רָמָה תִּשְׁבֵּר: הַבָּאֵת
יז עֲדֹנְבֵכֵי־יָם וּבַחֲקֹר תִּהְיוּם הַתְּהַלְכֹת: הַנְּגַלוּ לְךָ שְׁעָרֵי-
יח מוֹת וּשְׁעָרֵי צִלְמוֹת תִּרְאֶה: הַתְּבַנְנֹת עֲדֹרְחֵבֵי-אֶרֶץ הַגֵּד
יט אֲסִידַעַת כְּלָה: אִי־זָה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכַּן-אֹדֶר וְחֹשֶׁךְ אִי־זָה
כא מְקֹמוֹ: כִּי תִקְחֶנּוּ אֶל-גְּבוּלוֹ וְכִי תִבִּין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ: יִדְעָתָ
כב כִּי־אִז תוֹלֵד וּמִסְפָּר יִמִּיךְ רַבִּים:

הַשָּׁחַר

ענה על סעיף א – חובה.

- א. בקטע זה אלוהים שואל את איוב שאלות רטוריות רבות.
  - (1) בחר בשתי שאלות רטוריות מפסוקים ד'-י"א, והסבר אותן. (3 נקודות)
  - (2) מדוע שאל ה' שאלות רטוריות אלה? (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

- ב. קרא פסוקים ט"ז-י"ז וגם איוב, פרק ג', פסוקים י"א-כ'.
 יש הטוענים כי אפשר לראות בפרק ל"ח, פסוקים ט"ז-י"ז את תשובת אלוהים על דברי איוב בפרק ג', פסוקים י"א-כ'.
 הסבר טענה זו ובסס אותה על הכתוב.
- ג. קרא פסוקים י"ח-כ"א.
 יש הטוענים שאלוהים אינו נותן לאיוב מענה ואף מלגלג עליו.
 בסס טענה זו על פסוק כ"א, והסבר את דבריך.

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על סעיף א חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ד (5 נקודות).

11. קרא **במדבר**, פרק כ', פסוקים י"ד-כ"א; **במדבר**, פרק כ"א, פסוקים ד'-ה'.

במדבר, פרק כ', פסוקים י"ד-כ"א

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ
 אֶל-מֶלֶךְ אֲדוּם כֹּה אָמַר אֲחִיךָ יִשְׂרָאֵל אֵתָה יָדַעְתָּ אֶת כָּל-
 הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתֵנוּ: וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִם וְנָשַׁב בְּמִצְרַיִם
 יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא אֲבֹתֵינוּ: וְנִצְעַק אֶל-ה'
 וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֵּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקֹדֶשׁ
 עִיר קָצֵה גְבוּלְךָ: נַעֲבְרָה-נָא בְּאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹד בִּשְׂדֵה וּבְכַרְם
 וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר הַדֶּךְ הַמֶּלֶךְ נֶלְכְךָ לֹא נִטֶּה יָמִין וְשִׂמְאוֹל
 עַד אֲשֶׁר-נַעֲבֹד גְּבוּלְךָ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדוּם לֹא תַעֲבֹד בִּי פֶן-
 בַּחֲרֹב יֵצֵא לְקִרְאֲתְךָ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלַה נַעֲלֶה
 וְאִם מִיָּמִיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמְקַנִּי וְנִתְּתִי מִכְרָם רַק אִין-דָּבָר בְּרַגְלִי
 אֶעֱבְרָה: וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹד וַיֵּצֵא אֲדוּם לְקִרְאֲתוֹ בְּעַם כְּבֹד
 וּבְיַד חֹזְקָה: וַיִּמְאַן אֲדוּם נִתַן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵד בְּגִבְלוֹ וַיִּט
 יִשְׂרָאֵל מֵעַלָיו:

במדבר, פרק כ"א, פסוקים ד'-ה'

וַיִּסְעוּ מִדֶּר הַדֶּרֶךְ יַם-סוּף לְסַבֵּב אֶת-אַרְצֵי אֲדוּם וַתִּקְצַר
 נַפְשֵׁי-הָעָם בַּדֶּרֶךְ: וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמֹּשֶׁה לֵמָּה הֶעֱלִיתֵנוּ
 מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבַר כִּי אִין לֶחֶם וְאִין מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה
 בַּלָּחֶם הַקָּלָקָל:

ענה על סעיף א – **חובה**.

- א. (1) על פי הקטע **בבמדבר**, פרק כ', מה ביקשו המלאכים (השליחים) של משה ממלך אדום? האם נענה מלך אדום לבקשתם? (3 נקודות)
- (2) על פי **במדבר**, פרק כ"א, פסוקים ד'-ה', מה עשו בני ישראל בעקבות תשובתו של מלך אדום, ומה הייתה תגובת העם על כך? (4 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פרק כ', פסוקים י"ד-כ"א.

לעיתים במהלך משא ומתן בין שני צדדים אחד מהם מציג את עצמו סובל, מנומס ומסתפק במועט. בחר בשניים מן המאפיינים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם בא לידי ביטוי בבקשה של מלאכי משה ממלך אדום. בסס את דבריך על הכתוב.

ג. (1) קרא פרק כ', פסוק י"ז ופסוק י"ט.

הסבר מהו ההבדל בין שתי הבקשות של מלאכי משה ממלך אדום בנוגע לשתיית המים. (2 נקודות)

(2) בעקבות ההבדל בין הבקשות, הסבר כיצד אפשר להצדיק את תשובת מלך אדום. (3 נקודות)

ד. קרא פרק כ', פסוקים י"ח-כ"א.

(1) הבא מן הפסוקים ראייה כי כוחם הגדול של בני אדום הרתיע את ישראל. הסבר את דבריך. (2 נקודות)

(2) קרא גם **דברים**, פרק ב', פסוקים א'-ו'.

בקטע זה **מדברים** מובאת סיבה נוספת שבגללה לא עברו בני ישראל באדום (שעיר).

מהי סיבה זו? (3 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך